

ΟΜΙΛΙΑ κ. Γ. ΚΑΜΙΝΗ ΣΤΟ ΕΤΗΣΙΟ ΤΑΚΤΙΚΟ

ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ Κ.Ε.Δ.Κ.Ε.

Κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Σύεδροι. Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη σημερινή πρόσκληση. Για μένα είναι μοναδική ευκαιρία να μπορέσω να επικοινωνήσω με το μεγαλύτερο μέρος των δημοτικών αρχών της χώρας, προκειμένου να άρω κάποιες παρεξηγήσεις και να σπάσω, στο μέτρο που μπορώ, ένα κάποιο κλίμα δυσπιστίας που υπάρχει απέναντι στον Συνήγορο του Πολίτη.

Ενσυνείδητα επέλεξα να μιλήσω σε αυτή τη δεύτερη φάση της σημερινής ημέρας, γιατί ήθελα να ακούσω τις θέσεις του προέδρου της ΚΕΔΚΕ, των πολιτικών κομμάτων και του Υπουργού Εσωτερικών.

Πρώτη παρεξήγηση είναι η παρεξήγηση που λέει ότι οι Δήμοι είναι οι πρωταθλητές της κακοδιοίκησης στη χώρα. Το βλέπουμε αυτό πάρα πολύ συχνά να βγαίνει με τυχαίους τίτλους στις εφημερίδες, καμιά φορά και στα δελτία ειδήσεων, αμέσως μετά τη δημοσιοποίηση της ετήσιας έκθεσης που συντάσσει κάθε Μάρτιο ο Συνήγορος του Πολίτη και παραδίδει στον Πρόεδρο της Βουλής.

Η αλήθεια είναι ότι από τα στατιστικά στοιχεία που επεξεργαζόμαστε στην Αρχή, αυτό που προκύπτει είναι ότι οι περισσότερες περιπτώσεις κακοδιοίκησης, πράγματι εμφανίζονται στο επίπεδο της ΤΑ πρώτου και δευτέρου βαθμού, τα δε τελευταία χρόνια φαίνεται να κυριαρχεί ο δεύτερος βαθμός. Παρόλα αυτά, το πρόβλημα παραμένει, και αυτό το στατιστικό φαινόμενο πολλές φορές τα ΜΜΕ το παρουσιάζουν, με την υπεραπλούστευση και τη σχηματικότητα που πολύ συχνά τα διακρίνει, αδικώντας τους ΟΤΑ, τον Συνήγορο, αλλά και την κοινή γνώμη.

Πρώτα απ' όλα αδικούν τους ίδιους τους Δήμους. Και τους αδικούν, γιατί όποιος έχει κάπως παρακολουθήσει από κοντά τα τελευταία χρόνια τις διοικητικές μεταρρυθμίσεις στη χώρα, αντιλαμβάνεται αυτό που κατά κόρον έχει λεχθεί και έχει γίνει κοινή συνείδηση. Ότι ενώ μετακυλήθηκαν τα τελευταία χρόνια πάρα πολλές αρμοδιότητες στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Οργανισμοί αυτοί δεν εφοδιάστηκαν με κατάλληλη υποδομή. Επιπλέον υπάρχουν ακόμη δυστυχώς πάρα πολλές ελλείψεις στο στελεχιακό τους δυναμικό. Ελλείψεις που εντοπίζονται τόσο στην ποσότητα στελεχών, κυρίως στους μικρούς πια Δήμους, όσο και στο μορφωτικό επίπεδο των υπαλλήλων που υπηρετούν στην ΤΑ. Δυστυχώς, οι ελλείψεις αυτές έχουν ως αποτέλεσμα πολλές και σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις για τον πολίτη.

Έρευνες που πραγματοποιήθηκαν στο τέλος της δεκαετίας του '90, αποδεικνύουν ακριβώς αυτή τη διαφορά μορφωτικού επιπέδου που υπάρχει μεταξύ των υπαλλήλων της Κεντρικής Διοίκησης και των υπαλλήλων της ΤΑ.

Όταν λοιπόν αποδίδονται περίπλοκες πραγματικότητες με απλουστευτικούς όρους πρώτα από όλα αδικούνται οι κρινόμενοι, οι ίδιοι οι Δήμοι. Εγώ αυτό που μπορώ να σας διαβεβαιώσω είναι ότι όποτε μου δίνεται η ευκαιρία να μιλήσω για αυτό το φαινόμενο, προσπαθώ να το δώσω μέσα στην πολλαπλότητά του, να εμφανίσω ακριβώς όλες τις διαστάσεις του, χωρίς ωστόσο να αγνοώ το γεγονός αυτού του ποσοτικού δεδομένου.

Κατά δεύτερο λόγο, ο Συνήγορος του Πολίτη εμφανίζεται σα να είναι ένας απόμακρος εισαγγελέας, κάποιος κλεισμένος σε ένα γυάλινο πύργο ο οποίος κουνάει από μακριά το δάκτυλό του και καταγγέλλει τα φαινόμενα κακοδιοίκησης, κάτι που δεν αποδίδει την πραγματικότητα. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι θεσμός πρώτα από όλα διαμεσολάβησης και μετά ελέγχου .

Πιστεύω όμως ότι το χειρότερο από όλα είναι ότι αυτή η αντιμετώπιση των πραγμάτων υποτιμά τη νοημοσύνη ενός μεγάλου τμήματος του ελληνικού λαού, αλλά και ένα άλλο μέρος, λιγότερο υποψιασμένο, πιστεύω ότι βαθμιαία το οδηγεί στην περιφρόνηση της πολιτικής καθεαυτήν. Όταν καλλιεργείς έτσι άκριτα και σχηματικά, με τη δύναμη του εντυπωσιασμού και μόνο, την πεποίθηση ότι οι δημοτικοί άρχοντες είναι υπεύθυνοι για όλα τα κακά του κόσμου και ότι όλοι είναι διεφθαρμένοι, υπονομεύεις σε τελευταία ανάλυση τους ίδιους τους πολιτικούς θεσμούς, τη Δημοκρατία.

Άκουσα να αναφέρονται εδώ εννέα ελεγκτικοί θεσμοί κάτω από το βάρος των οποίων πολύ συχνά πρέπει να εργάζεται η ΤΑ. Ομολογώ ότι επ' αυτού του θέματος δεν είμαι ειδικός. Μπορώ όμως να πώ ότι θα ήταν ευεργετικό να εξορθολογιστεί το ελεγκτικό σύστημα, δηλαδή να εξαλειφθούν εκείνοι οι έλεγχοι οι οποίοι επικαλύπτονται. Και θα έλεγα και κάτι άλλο. Οι πολλοί έλεγχοι, αν λειτουργούν ανορθολογικά δεν είναι μόνο αναποτελεσματικοί, εν μέρει καλλιεργούν και τη διαφθορά.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, και αυτή είναι η δεύτερη παρεξήγηση, εν μέρει μόνο είναι ελεγκτικός οργανισμός. Ο Συνήγορος του Πολίτη είναι, όπως το λέει και ο καταστατικός του νόμος, θεσμός διαμεσολάβησης. Διαμεσολαβεί μεταξύ Δημοσίων Υπηρεσιών και πολιτών για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών, για την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης και την προάσπιση της νομιμότητας. Διαμεσολαβεί σημαίνει προσπαθεί να βρει μια λύση στο πρόβλημα του πολίτη, από τη στιγμή βέβαια που έχει προβεί σε μια έρευνα και έχει διαπιστώσει ότι το πρόβλημα του πολίτη είναι πράγματι βάσιμο. Αυτό όμως, που πολύ συχνά και δικαιολογημένα αγνοούν πολλοί άρχοντες της ΤΑ, είναι ότι ο

Συνήγορος του Πολίτη σε πολλές περιπτώσεις, χωρίς καν να χρειάζεται να ζητήσει την άποψή τους, έχει διαπιστώσει, ήδη από τα στοιχεία του φακέλου που προσκομίζει ο πολίτης, ότι το αίτημά του είναι αβάσιμο.

Όταν ο Συνήγορος δεν γνωρίζει εάν το αίτημα του πολίτη είναι αίτημα, κάτι που συμβαίνει εξίσου συχνά ή μάλλον συχνότερα, το πρώτο πράγμα που κάνει είναι να έρθει σε επαφή με τη δημόσια διοίκηση και να ζητήσει τη γνώμη της.

Και από εκεί αρχίζει ένας διαφανής διάλογος. Ο Συνήγορος του Πολίτη στη μέση, βλέπει τα εκατέρωθεν επιχειρήματα, και αν τελικά διαπιστωθεί ότι το πρόβλημα του πολίτη είναι βάσιμο και έχει εξαντληθεί κάθε περιθώριο διαλόγου, καλεί τη δημόσια διοίκηση να το επιλύσει.

Και τί νόημα έχει αυτή η διαμεσολάβηση; Έχει ένα πάρα πολύ απλό νόημα. Να γλιτώσουμε πρώτα απ'όλα τον πολίτη από τον κόπο, τα έξοδα και τη σπατάλη χρόνου να πάει στο δικαστήριο. Και αντίστοιχα, για τους ίδιους λόγους, να απαλλάξουμε από τον αντίστοιχο φόρτο και τη δημόσια διοίκηση.

Όταν λόγου χάρη δημοσιεύσαμε την έκθεση που εκπονήσαμε για τα θέματα της αποζημίωσης των πολιτών από κακοτεχνίες στα οδοστρώματα (<http://www.synigoros.gr/docs/astikiey8ini.pdf>), όπου σε πολλές περιπτώσεις αυτές οφείλονταν στους Οργανισμούς ΤΑ, αυτό που κάναμε ήταν πρώτα από όλα να προβούμε σε μια διαβούλευση με την ΚΕΔΚΕ. Εκεί διαπιστώσαμε ότι τα προβλήματα πολύ συχνά είναι βαθύτερα. Διαπιστώσαμε ότι δεν υπήρξε, εξ ορισμού τουλάχιστον, απροθυμία των Οργανισμών ΤΑ να αποζημιώσουν τους πολίτες, αν μη τι άλλο θα έλεγα και εγώ, γιατί πολλοί από αυτούς είναι και δημότες τους.

Προσκρούσαμε σε ένα ζήτημα, στην αδυναμία να παρακάμψουμε τις αντιρρήσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου και εκεί προβήκαμε σε νομοθετική πρόταση προς το Υπουργείο Εσωτερικών, προκειμένου να λυθεί αυτό το πρόβλημα. Αυτό είναι μια μορφή, ας μου επιτρέψετε να πω, μέγαδιαμεσολάβησης, γιατί πολύ συχνά πια με όλο αυτό τον όγκο των 70.000 αναφορών που έχουμε επεξεργαστεί σε 7 χρόνια λειτουργίας, έχουμε διαπιστώσει ότι υπάρχουν ολόκληρες κατηγορίες υποθέσεων που φέρνουν συχνά τους πολίτες σε απόγνωση.

Μέσα από την εμπειρία αυτού του όγκου της δουλειάς έχουμε ωριμάσει και έχουμε καταλάβει ότι προτού αρχίσουμε το ελεγκτικό έργο, πρέπει πραγματικά να εξαντλούμε όλα τα όρια της διαμεσολάβησης. Κατά βάση ο θεσμός του Συνηγόρου του Πολίτη δεν είναι ελεγκτικός, διότι έλεγχος κατά κυριολεξία σημαίνει δυνατότητα κύρωσης και δυνατότητα καταναγκασμού να επιβάλλεις την άποψή σου. Ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έχει αυτή τη πολυτέλεια και ορθώς δεν την έχει.

Θεσμοί ελέγχου με αυτή την αποτελεσματικότητα, δηλ. θεσμοί κύρωσης υπάρχουν στο πολιτικό μας σύστημα. Αυτοί πρέπει να λειτουργήσουν. Ο Συνήγορος του Πολίτη, μολονότι πάρα πολύ συχνά ακούγεται από διάφορες πλευρές ότι είναι αναποτελεσματικός, ή ότι μπορεί μεν να δίνει δίκιο στον πολίτη, αλλά « και τί έγινε;» έχει το καθήκον να επιμείνει σε αυτή τη διαμεσολάβηση. Αυτός είναι ο ρόλος του, να γλιτώσει τον πολίτη και τη δημόσια διοίκηση από τα δικαστήρια.

Μια και μόνο κύρωση έχει ο Συνήγορος του Πολίτη και αυτή κατά βάση δεν είναι έννομη κύρωση, είναι μια κύρωση ηθικοπολιτικού χαρακτήρα, που του εμπιστεύεται ο ίδιος ο νομοθέτης, τη δημοσιότητα. Ο Συνήγορος του Πολίτη σε περίπτωση που τα πορίσματά του δεν εισακούγονται, επιλέγει κάθε πρόσφορο τρόπο δημοσιοποίησης των προτάσεών του.

Αυτό που μπορώ να σας διαβεβαιώσω είναι ότι αυτή την ηθικοπολιτική κύρωση εμείς την ασκούμε με θεσμικά κριτήρια. Εννοώ ότι όταν θα δημοσιεύσουμε τα πορίσματά μας, πρώτα από όλα στην ιστοσελίδα που διαθέτουμε, θα συνοδεύονται από δελτίο Τύπου όπου θα αποτυπώνονται και οι θέσεις της δημόσιας διοίκησης. Και όταν θα παρουσιάσουμε τις θέσεις μας στη Βουλή, οι θέσεις αυτές είναι καταγεγραμμένες στην ετήσια έκθεση και τεκμηριωμένες.

Σύντομα θα εγκαινιάσουμε και έναν άλλο τρόπο δημοσιότητας, πάλι προσφεύγοντας στη Βουλή, γιατί η Βουλή είναι ο φυσικός αρωγός του Συνηγόρου του Πολίτη. Η Βουλή τον εκλέγει, η Βουλή τον ελέγχει σύμφωνα με το άρθρο 101Α του συντάγματος, αλλά και ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αρωγός της Βουλής, είναι ο πυλώνας μέσα από τον οποίο μπορεί να διεξαχθεί ένας ενεργητικός κοινοβουλευτικός έλεγχος επί των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη θα κοινοποιεί στο εξής στην αρμόδια κοινοβουλευτική Επιτροπή της Βουλής, τις σοβαρές εκείνες περιπτώσεις όπου διαπιστώνει ότι παρανόμως ο πολίτης δεν δικαιώνεται. Αυτό θα γίνει με μεγάλη φειδώ και μόνο στις πολύ σημαντικές υποθέσεις.

Σε μια τόσο σύνθετη πραγματικότητα, λοιπόν, ο Συνήγορος του Πολίτη καλείται να ισορροπήσει πάνω σε αυτό τον ρόλο, τον κατά βάση διαμεσολαβητικό και εν μέρει ελεγκτικό. Όπως είπα, έχοντας και εμείς αποκομίσει πια μια σημαντική εμπειρία μετά από τόσα χρόνια και μετά από τέτοιο όγκο υποθέσεων, αποφασίσαμε να έρθουμε σε επαφή με τη ΚΕΔΚΕ, να επισημάνουμε τα προβλήματα που εμφανίζονται, να διαβουλευτούμε με τα μέλη του Προεδρείου και να προσπαθήσουμε σε μερικά ζητήματα να υπάρξει μια στενότερη και πιο συστηματική συνεργασία.

Έρχομαι στο προτελευταίο σημείο, γιατί άκουσα να λέγεται από πολλές κατευθύνσεις για λιγότερους και ισχυρότερους Δήμους. Δεν είναι δουλειά του Συνηγόρου του Πολίτη να πει πόσοι θα πρέπει να είναι αυτοί οι Δήμοι και αν θα πρέπει η πολιτική ηγεσία να προβεί στην ένωσή τους. Εγώ όμως είμαι υποχρεωμένος να επισημάνω ότι ένα μεγάλο μέρος της κακοδιοίκησης οφείλεται στην – όχι ευσυνείδητη, όχι εσκεμμένη – κακοδιοίκηση, που εμφανίζεται σε μικρούς Δήμους, οι οποίοι κατ' εξοχήν έχουν πληγεί από την έλλειψη υποδομής και την ανεπάρκεια των στελεχών. Φαίνεται ότι στο πεδίο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης η διοικητική διαίρεση της χώρας δεν έχει ακόμη βρει το ιδανικό σημείο ισορροπίας.

Ελέχθησαν πολλά και για τους μετανάστες. Εμείς αυτά τα προβλήματα τα έχουμε εντοπίσει εδώ και πάρα πολλά χρόνια, γιατί ένα μεγάλο κύμα αναφορών ήρθε από τη πρώτη στιγμή που αρχίσαμε να λειτουργούμε. Δεν θα επιμείνω σε αυτό το θέμα, νομίζω ότι το κάλυψαν υπερεπαρκώς και ο Υπουργός Εσωτερικών και ο αρχηγός της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης και ο κύριος Κουκουλόπουλος.

Υπάρχει ένα άλλο θέμα όμως που δεν ξέρω αν απειλεί τη συνοχή της κοινωνίας μας ή όχι. Όμως μπορούμε να μιλάμε για μια κοινωνική ομάδα, η οποία δοκιμάζεται πάρα πολύ σοβαρά και υπάρχουν περιοχές της χώρας, τόσο στη πρωτεύουσα όσο και στη περιφέρεια, όπου δοκιμάζεται η κοινωνική συνοχή. Αναφέρομαι στους τσιγγάνους. Είναι σε όλους μας γνωστή η κατάσταση που επικρατεί, λόγω προκαταλήψεων και ανοργανωσιότητας περισσότερο. Ομολογουμένως έχουν γίνει πολύ λίγα πράγματα σε αυτό το πεδίο. Φοβούμαι ότι αν δεν επιλύσουμε αυτό το ζήτημα, αν αφήσουμε αυτούς τους ανθρώπους στην εξαθλίωση χωρίς να έχουμε κάνει τουλάχιστον ό,τι μπορούμε, θα αντιμετωπίσουμε στη πρωτεύουσα, στη συμπρωτεύουσα και σε πολλές περιφερειακές πόλεις της χώρας πολύ σημαντικά προβλήματα.

Είχα φυσικά και εγώ πάρα πολλά πράγματα να προσθέσω, καταγράστηκα όμως τον χρόνο σας. Θέλω λοιπόν να σας ευχαριστήσω που με προσκαλέσατε και για την υπομονή σας που με ακούσατε.